

Spis treści

Wstęp..... 11

O Rzeczypospolitej i jej prowincjach

1. Kolebka państwa i narodu polskiego	17
2. Małopolska	22
3. O szlachcie na Wołyniu	26
4. Najbogatsza prowincja Rzeczypospolitej	29
5. O Rusi i swobodach polskich	34
6. Najwierniejsi synowie Kościoła katolickiego	37
7. Czyści i schludni Ukraińcy	41
8. Polski „dziki zachód”	44
9. Wychowani przez niedźwiedzie	47
Żrenica wolności	51
11. Unifikacja	55
12. O utraconych ziemiach i trwaniu na nich polskości	58

O królach

13. Niezwykłe upodobania Zygmunta II Augusta	63
14. Rozrzutny Francuz	66
15. Czy Stefan Batory był łysy?	69
16. Jak Stefan Batory Polaków pić uczył	71
17. Stefan Batory i łacina	74
18. Czy Zygmunt III Waza miał kochankę?	77
19. Poobiednia drzemka	80

20. Wolni jesteście.....	83
21. Miał gest, czyli o Władysławie IV Wazie.....	87
22. Mnie nie król rozkazuje, lecz prawo.....	91
23. Król zapłonął strasznym gniewem.....	94
24. Schyłek panowania.....	98
25. Pobożny król Michał.....	101
26. Spory potomnych o odsiecz Wiednia.....	104
27. August II Sas.....	108
28. Łaskawy król August.....	110
29. Duch Augusta II.....	112
30. Króla wolne obieranie.....	114
31. Jak pozyskać serca Polaków? Ubrać się w strój polski!.....	117
32. Miłego trudne początki.....	121
33. Chciał dobrze.....	124
34. Król wbrew woli ojca?.....	127
35. Żydowski pacholek Rosji?.....	130
36. Stanisław II August – hipokryta i narcyz?.....	133
O szlachcie	
37. Jak zostać szlachcicem?.....	139
38. O nowej szlachcie.....	141
39. Kłamać jest hańbą i niesławą.....	143
40. Honorowy jak szlachcic.....	146
41. Pojętny jak szlachcic.....	149
42. Pracowity jak szlachcic.....	152
43. Krewki jak szlachcic.....	155
44. Służba Ojczyźnie świętym obowiązkiem szlachcica!.....	157
45. Szlachcic na zagrodzie równy wojewodzie.....	160
46. Jak to z tą równością było?.....	164
47. Sarmackie poczucie humoru.....	169
48. O słodka wolności!.....	171
49. Szlachcianki w czasach Jana III Sobieskiego.....	174
50. Pan Atanazy Miączyński.....	178
51. Na łożu śmierci.....	181
52. Wzór piękności.....	184
53. Oczarowany Polkami.....	187

54. Zmartwychwstanie	190
55. Bom szlachcie!	194
56. Wolny rynek a chrześcijańskie miłosierdzie	196
57. O despotyzmie	199
58. Wszyscy padali na kolana	202

O miastach i mieszczańach

59. Stąd mówi się o starych, że po dwa razy stają się dziećmi	207
60. O swobodach kobiet	208
61. Najpotężniejsze miasto Rzeczypospolitej	210
62. Kazimierz i jego Żydzi	217
63. Zauroczony Warszawą	222
64. O przewadze Krakowa nad Warszawą	225
65. Z życia Lublina pierwszej połowy XVII w.	228
66. W Zakroczymiu świnie myją... czyli o obserwacjach pewnego Węgra	231

O Kozakach

67. O mocarnym Iwanie	239
68. Tyleż dzielni, co nieokrzesani	242
69. Kozacki kunszt	244
70. ...i okrucieństwa	247
71. Oko za oko, ząb za ząb	250
72. Sto tysięcy Herkulesów	254

O Żydach

73. Rzeczpospolita rajem Żydów?	259
74. Żydowsy linoskoczki	263
75. Rządy „żydowskiej junty”	265
76. Karczma żydowska	267
77. Żydzi z dredami, czyli rzecz o kołtunie	271
78. Francuz o polskich Żydach	275

O chłopach i wsi

79. Położenie chłopów	281
80. Wieśniacy tutejsi mają się tu lepiej niż w innych państwach	283
81. Z chłopą pańszczyźnianego magnat	286
82. Zimny chów dzieci	289
83. Chłopski konserwatyzm	292

84. Co nieco o chłopskim gospodarowaniu.....	295
85. Wojna matką wynalazków, czyli o fotoblastii.....	298
86. Chłopska moralność.....	300
87. O powszechnej znajomości łaciny.....	303
88. Głosowanie nogami.....	308
89. O długowiecznych chłopach.....	313
90. Szybcy jak Poleszucy.....	316
91. Casanova w Polsce.....	318
O żebrakach i ładacznicach	
92. Żebraczy los.....	325
93. Śmierć z przejedzenia.....	327
94. Za mało dawał?.....	330
95. O francuskich i włoskich metresach.....	333
O relacjach między stanami	
96. Mieszczki i szlachcice.....	339
97. Waruj się Cyganów naśladować, gdyś nie Cygan!.....	341
98. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił!.....	342
99. Rusczy chłopci a szlachta.....	344
100. Koliszczyzna.....	348
101. Jak kum kumowi gardło podrzynał.....	355
102. Cięte riposty Wasyla Czarnego.....	358
103. „Nie zawsze to dobrze za panią matką pacierz mówić!”.....	361
104. Księżniczka i Żyd.....	364
105. Mieszczanina zamojskiego resentymenty.....	367
Od ziemianek do pałaców	
106. Ziemianki i lepianki.....	375
107. Kurna chata.....	378
108. Czym oświetlić chatę?.....	381
109. Zamiast tablic informacyjnych.....	384
110. Dwory i dworki mieszczan.....	386
111. Dworu szlacheckiego zbytki.....	389
112. Wyjść na dwór.....	394
113. O prywetach, czyli ubikacjach.....	398
114. Kamienice.....	401
115. Okna.....	405

116. Piece.....	407
117. <i>Elegantissima et bene munita Arx</i>	412
118. Italia nie posiada nic podobnie wspaniałego	415
119. Zamek w Podhorcach – mały, acz piękny	420

O strojach

120. Potęga różnorodności.....	427
121. Ochopnie i giermaki polskie.....	431
122. Szary szlachcica strój?	433
123. Zapatrzeni w Węgrów	436
124. Bekiesza	440
125. I w końcu strój polski!	442
126. Tureckie delury	445
127. Pierwsze kontusze w Polsce.....	449
128. W kontuszach do Paryża.....	451
129. Ferezje.....	453
130. Noś się z polska!	459
131. Fraki przeciw kontuszom	462
132. Ci, którzy ubierają się z cudzoziemska, nie są dobrymi obywatelami.....	465
133. O zaniku stroju polskiego	468
134. Nie tylko strój szlachecki	470
135. Jak odróżnić mieszczanina od szlachcica?	475
136. Stroje chłopów krakowskich.....	479
137. Ubogi szlachcic czy może chłop?.....	484
138. Ubiór mazowieckich chłopów	488
139. Jak wyglądali Żydzi w XVII wieku?	491
140. Początki rekonstrukcji historycznej w Polsce	494
141. Suknie bogate, suknie nadobne... ..	499
142. Ukryci pod spódnicą.....	503
143. Ponętne Rusinki i powabne Wołoszki	506
144. Chłopka spod Krakowa	510
145. Pranie.....	516
Bibliografia.....	519
Przypisy	526